

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ο Νέος Νόμος για την Ανώτατη Εκπαίδευση

Σε 50 Ερωτήσεις και απαντήσεις

Αλλάζουμε Παιδεία, αλλάζουμε την Ελλάδα!

Σεπτέμβριος 2011

Γενικές ερωτήσεις και ζητήματα

1. Είναι αναγκαία μία μεταρρύθμιση στην Ανώτατη Εκπαίδευση;

Η ελληνική κοινωνία απαιτεί να εκλείψουν όλα τα φαινόμενα παθογένειας που έχουν αναπτυχθεί, χρόνια τώρα, στην Ανώτατη Εκπαίδευση, τα οποία όχι μόνο υποτιμούν το επιστημονικό δυναμικό της χώρας, αλλά και σταθερά υποβαθμίζουν την παρεχόμενη παιδεία.

2. Ποιοι είναι οι βασικοί στόχοι του νέου νόμου για τα Α.Ε.Ι.;

Βασικός στόχος του νέου νόμου είναι η δημιουργία ενός καινούργιου περιβάλλοντος στα Πανεπιστήμια και τα Τ.Ε.Ι. της χώρας, ώστε οι φοιτητές να μπορούν να αποκτήσουν το μέγιστο δυνατό επίπεδο γνώσεων, που θα τους διασφαλίσουν την καλύτερη δυνατή προοπτική για το μέλλον τους.

3. Είναι ο νέος νόμος, προϊόν διαβούλευσης και διαλόγου με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς;

Το Υπουργείο Παιδείας επεδίωξε και επέμεινε σε έναν οργανωμένο διάλογο και στην ουσιαστική διαβούλευση, πάνω σε όλα τα θέματα και με χρονοδιάγραμμα, από τον Ιούλιο του 2010 ως την υπερψήφιση του νόμου, με συναίνεση περισσότερων των 5/6 των βουλευτών.

4. Πώς αντιμετωπίζεται το γεγονός ότι μεμονωμένες πλευρές (μία μικρή μερίδα πρυτάνεων, καθηγητών και κομμάτων) έχουν διατυπώσει απειλές για τη μη εφαρμογή του νόμου, αλλά και επιφυλάξεις για το εφαρμόσιμό του;

Οι απειλές για τη μη εφαρμογή του νόμου, ιδιαίτερα όταν προέρχονται από ακαδημαϊκούς με θεσμικό ρόλο εντός των Α.Ε.Ι., συνιστά αρνητικό παράδειγμα για τη νέα γενιά και κυρίως προσβολή για τη Δημοκρατία μας. Επιπλέον, ο λεπτομερής σχεδιασμός και χρονικός προγραμματισμός, όπως αυτοί αποτυπώνονται στο σχέδιο εφαρμογής του νόμου εγγυώνται την ομαλή μετάβαση στο νέο θεσμικό πλαίσιο.

Ερωτήσεις και θέματα σε σχέση με το νέο μοντέλο διοίκησης

5. Τι είναι το Συμβούλιο Ιδρύματος; Ποιες είναι οι βασικές του αρμοδιότητες;

Το Συμβούλιο αποτελείται από δέκα πέντε μέλη (και σε μικρότερα ιδρύματα από έντεκα). Η πλειοψηφία των μελών του Συμβουλίου (8 ή 6, αντίστοιχα) εκλέγεται από το σύνολο των καθηγητών του Ιδρύματος. Ο εκπρόσωπος των φοιτητών εκλέγεται από το σύνολο των φοιτητών. Οι παραπάνω επιλέγουν στη συνέχεια τα εξωτερικά μέλη (6 ή 4, αντίστοιχα) μεταξύ καταξιωμένων προσωπικοτήτων της κοινωνίας. Το Συμβούλιο χαράσσει τη στρατηγική για την ανάπτυξη του ιδρύματος και τη διαμόρφωση της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας του, εποπτεύει και ελέγχει τη λειτουργία του και αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για τη σύνδεσή του με την κοινωνία και την οικονομία. Επίσης επιλέγει μετά από διεθνή πρόσκληση και με αυξημένη πλειοψηφία τους δύο ή τρεις υποψήφιους (ανάλογα με το μέγεθος του ιδρύματος) από τους οποίους το σύνολο των καθηγητών του Α.Ε.Ι. εκλέγει τον

Πρύτανη.

6. Ποιες είναι οι προϋποθέσεις για την εκλογή ενός εξωτερικού μέλους στο Συμβούλιο;

Βασικές προϋποθέσεις για να προταθεί και να εκλεγεί ένα πρόσωπο ως εξωτερικό μέλος είναι η ευρεία αναγνώρισή του στην επιστήμη, τα γράμματα ή τις τέχνες, η διάκρισή του στην κοινωνική, οικονομική, πολιτική και πολιτιστική ζωή σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο και η εμπειρία του σε θέση ευθύνης.

7. Πώς θα διασφαλιστεί ότι το νέο Συμβούλιο Ιδρύματος δεν θα είναι προϊόν συναλλαγής και διαπλοκής;

Σε όλες τις διαδικασίες για την ανάδειξη καθηγητών σε θέση εσωτερικών μελών του Συμβουλίου θα υπάρχει ένα ενιαίο ψηφοδέλτιο υποψηφίων. Η ψηφοφορία θα διενεργείται με την μέθοδο της ταξινομικής ψήφου (ο ψηφίζων κατατάσσει τους υποψηφίους με σειρά προτεραιότητας), η οποία διασφαλίζει τη μέγιστη αναλογική αντιπροσώπευση αλλά και αποτρέπει μεθοδεύσεις και χειραγώγηση του εκλογικού σώματος. Στη συνέχεια, και σε ό,τι αφορά την επιλογή μεταξύ των εξωτερικών υποψηφίων από τα εσωτερικά μέλη, προβλέπεται εκλογή με αυξημένη πλειοψηφία (4/5 του συνόλου των εσωτερικών μελών).

8. Πώς εκλέγεται ο Πρύτανης (στα Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι.) στο νέο μοντέλο διοίκησης;

Ως Πρύτανης εκλέγεται καθηγητής πρώτης βαθμίδας, αναγνωρισμένου κύρους της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, με ελληνική ιθαγένεια, άριστη γνώση της ελληνικής γλώσσας και σημαντική διοικητική εμπειρία, μετά από διεθνή πρόσκληση. Ο πρύτανης εκλέγεται από το σύνολο των καθηγητών του Α.Ε.Ι. μεταξύ των δύο ή τριών υποψηφίων που προτείνει το Συμβούλιο, με πενταετή θητεία χωρίς δικαίωμα επανεκλογής. Ο ρόλος του Πρύτανη αναβαθμίζεται σημαντικά, ενώ η διαδικασία εκλογής του και η απαραίτητη επιστημονική του καταξίωση αποτελούν αναμφισβήτητες εγγυήσεις νομιμοποίησης και αποδοχής από την ακαδημαϊκή κοινότητα για την άσκηση των καθηκόντων του.

9. Μήπως το νέο μοντέλο διοίκησης και ο τρόπος εκλογής του Συμβουλίου Ιδρύματος και του Πρύτανη επιφέρουν πλήγμα στο αυτοδιοίκητο των Α.Ε.Ι.; Μήπως αυτό οδηγήσει σε υποβάθμιση των Α.Ε.Ι.;

Το αυτοδιοίκητο των Ιδρυμάτων, όπως αυτό προβλέπεται στο Ελληνικό Σύνταγμα, όχι μόνο δεν θίγεται από το συγκεκριμένο νόμο, αφού η εκλογή όλων των οργάνων αποτελεί εσωτερική διαδικασία του κάθε Ιδρύματος, αλλά αντίθετα ενισχύεται με την εκχώρηση αρμοδιοτήτων - κυρίως ελέγχου - που μέχρι σήμερα ανήκαν στον Υπουργό Παιδείας. Ο προβλεπόμενος Οργανισμός κάθε ιδρύματος, ουσιαστικά αποτελεί το «Σύνταγμα» που διέπει τη λειτουργία του, προσδιορίζει την ταυτότητά του και ρυθμίζει μια σειρά θεμάτων που ως σήμερα ρυθμίζονταν με υπουργικές αποφάσεις με ενιαίο τρόπο για όλα τα Ιδρύματα, στερώντας οποιαδήποτε ευελιξία και ιδιαιτερότητα.

10. Από ποιους αποτελείται και ποιες είναι οι αρμοδιότητες της Σύγκλητου στο νέο μοντέλο διοίκησης;

Με το νέο νόμο η Σύγκλητος/Συνέλευση Τ.Ε.Ι. είναι πλέον ένα ευέλικτο σώμα με μέγιστο αριθμό μελών τα 21, για ιδρύματα που έχουν μέχρι 8 σχολές, και τα 31 για τα υπόλοιπα. Τα μέλη της Σύγκλητου/Συνέλευσης Τ.Ε.Ι. είναι: ο Πρύτανης, οι κοσμήτορες, ένας καθηγητής που εκλέγεται από τη γενική συνέλευση κάθε σχολής, ένας εκπρόσωπος των προπτυχιακών φοιτητών, ένας εκπρόσωπος των μεταπτυχιακών φοιτητών, ένας εκπρόσωπος των υποψηφίων διδασκόντων και ένας εκπρόσωπος των εργαζομένων.

Με το νέο νόμο η Σύγκλητος αποκτά ουσιαστικές και αποφασιστικές για τα εκπαιδευτικά θέματα αρμοδιότητες. Έχει, επίσης, το δικαίωμα, αποφασίζοντας με πλειοψηφία των τριών τετάρτων του συνόλου των μελών της, να αποκλείσει έως δύο υποψηφιότητες από το σύνολο των υποψηφιοτήτων για τη θέση του Πρύτανη, λειτουργώντας ως δικλείδα ασφαλείας για υποψηφιότητες που τελούν σε δυσαρμονία με την ακαδημαϊκή κοινότητα.

11. Δεν υπάρχει κίνδυνος δυσλειτουργιών από την κατανομή αρμοδιοτήτων στο Συμβούλιο, τον Πρύτανη/Πρόεδρο Τ.Ε.Ι. και τη Σύγκλητο/Συνέλευση Τ.Ε.Ι.;

Ένας αυτοδιοικητός οργανισμός, στον οποίο μάλιστα εκχωρούνται από την Πολιτεία ακόμη περισσότερες αρμοδιότητες, οφείλει να διασφαλίζει τη δημοκρατική του αξιολογική και διαφανή λειτουργία, μέσα από την εσωτερική ισορροπία εξουσιών και ανάθεση συγκεκριμένων ρόλων. Με το νέο μοντέλο διοίκησης αυτή η ισορροπία επιτυγχάνεται - αν μιλήσουμε επιγραμματικά - με την ανάθεση στο Συμβούλιο της ευθύνης χάραξης συνολικής πολιτικής, προγραμματισμού και ελέγχου, στον Πρύτανη της ευθύνης διοίκησης του πανεπιστημίου, και στη Σύγκλητο την ευθύνη για τα θέματα εκπαίδευσης και έρευνας.

12. Τομέας, Τμήμα, Σχολή, Κοσμήτορας – τι αλλάζει;

Προκειμένου να ενισχυθεί η διεπιστημονικότητα και να αρθούν οι στεγανές προσεγγίσεις των μονοθεματικών τμημάτων, καθίσταται ως βασική διοικητική και ακαδημαϊκή μονάδα σε κάθε ίδρυμα, η Σχολή. Ο Κοσμήτορας μαζί με τα μέλη της κοσμητείας θα είναι υπεύθυνοι για το σύνολο των θεμάτων της σχολής και των τμημάτων με αναβαθμισμένο πια ρόλο και διευρυμένες αρμοδιότητες. Τα Τμήματα δεν έχουν πλέον διοικητικές αρμοδιότητες αλλά αποτελούν τα εκπαιδευτικά και ερευνητικά κύτταρα της Σχολής. Τέλος, καταργούνται οι Τομείς με τη σημερινή μορφή. Τα Ιδρύματα με απόφαση τους έχουν τη δυνατότητα να προχωρήσουν στη σύσταση των αναγκαίων πρόσθετων οργάνων με σκοπό το συντονισμό της διδασκαλίας και της έρευνας μέρους του γνωστικού αντικείμενου προγράμματος ή προγραμμάτων σπουδών που αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο πεδίο της επιστήμης.

13. Ποιος ο ρόλος των φοιτητών στο νέο μοντέλο διοίκησης;

Οι φοιτητές αποκτούν ουσιαστικό ρόλο και αρμοδιότητες αλλά όχι ρόλο συνδιοίκησης στο Συμβούλιο του Ιδρύματος, στη Σύγκλητο, στις Κοσμητείες, στο Συμβούλιο Φοιτητικής Μέριμνας, στο Συμβούλιο Σπουδών και στην Ανεξάρτητη Αρχή Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (Α.Δι.Π.), στα θέματα που τους αφορούν.

14. Ποια η σημασία του Οργανισμού και του Εσωτερικού Κανονισμού του Ιδρύματος;

Ο Οργανισμός του Ιδρύματος αποτελεί την επιτομή της αυτοδιοικητής λειτουργίας του

Πανεπιστημίου και του Τ.Ε.Ι. Κατά μια έννοια είναι το «Σύνταγμα» κάθε Ιδρύματος που καθορίζει τα θέματα οργανωτικής και διοικητικής δομής του.

Ο Εσωτερικός Κανονισμός, που εγκρίνεται με απόφαση του Συμβουλίου, ρυθμίζει λεπτομερέστερα τις επιμέρους λειτουργίες και διαδικασίες κάθε Α.Ε.Ι., σύμφωνα με την εισήγηση του Πρύτανη και τη σύμφωνη γνώμη της Συγκλήτου, παρέχοντας την απαραίτητη ευελιξία για προσαρμογές όποτε κρίνεται απαραίτητο από τα όργανά του.

Ερωτήσεις και θέματα σε σχέση με τη νέα δομή οργάνωσης των σπουδών στα Α.Ε.Ι.

15. Γιατί η Σχολή περνάει σε πρώτο πλάνο; Συνεχίζουν τα Τμήματα να δραματίζουν σημαντικό ρόλο;

Η αναβάθμιση της Σχολής σε βασική ακαδημαϊκή και διοικητική μονάδα, έρχεται να ανατρέψει παθογένειες και κυρίως να εξασφαλίσει μέσω της Κοσμητείας τη συντονισμένη δράση των συναφών τμημάτων/προγραμμάτων σπουδών που ανήκουν στην ίδια Σχολή. Οδηγεί σε μεγαλύτερη διεπιστημονικότητα, καλύτερη αξιοποίηση των πόρων, ευχερέστερη κινητικότητα των φοιτητών, διαμόρφωση ενιαίου προγράμματος σπουδών με κοινά βασικά μαθήματα κτλ. Το Τμήμα με τη μορφή του προγράμματος σπουδών παραμένει η βασική εκπαιδευτική μονάδα, που αποφασίζει και προσδίδει σιβαρή συνεκτικότητα στον οργανισμό του Ιδρύματος, αλλά επωφελείται από την ευελιξία που θα προσφέρει η λειτουργία του μέσα σε μια καλύτερα οργανωμένη Σχολή.

16. Τελικά η εισαγωγή φοιτητών θα γίνεται στις Σχολές ή στα Τμήματα;

Η εισαγωγή των νέων φοιτητών θα εξακολουθήσει να γίνεται στα Τμήματα των Ιδρυμάτων. Παράλληλα, ο νέος νόμος δίνει τη δυνατότητα εισαγωγής σε Σχολές, με πρωτοβουλία όμως των Ιδρυμάτων. Με την ανάδειξη των Σχολών ως κεντρικών μονάδων οργάνωσης της ακαδημαϊκής ζωής, και σε συνδυασμό με τις μελλοντικές αλλαγές στον τρόπο εξέτασης για την εισαγωγή στα Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι., τίθενται οι βάσεις για την περαιτέρω ενίσχυση της εισαγωγής των φοιτητών στις Σχολές.

17. Ποιες άλλες σημαντικές αλλαγές επιφέρει ο νέος νόμος στις σπουδές;

Δημιουργία προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων σε συνεργασία με κορυφαία Πανεπιστήμια του εξωτερικού, προσφερόμενων όχι μόνο στην ελληνική γλώσσα. Εισαγωγή διαδικασιών πιστοποίησης όλων των προγραμμάτων σπουδών.

Η διάρκεια σπουδών ορίζεται σε $v+2$ χρόνια, όπου v είναι τα χρόνια που ορίζονται από το πρόγραμμα σπουδών. Μετά από αυτό το χρονικό όριο ο φοιτητής χάνει τα προνόμια που απορρέουν από τη φοιτητική του ιδιότητα, αλλά μπορεί να ολοκληρώσει τις σπουδές του με τις προϋποθέσεις που θέτει το κάθε Α.Ε.Ι.

18. Τελικά τι αλλάζει στη διάρκεια σπουδών; Πώς επηρεάζονται οι ήδη υπάρχοντες φοιτητές;

Τα έτη σπουδών για τα τμήματα που λειτουργούν παραμένουν ως έχουν. Με το νόμο δίδεται η δυνατότητα σε κάθε Α.Ε.Ι. να προσαρμόσει, κατά τη δική του κρίση, τα έτη σπουδών ανά ειδικότητα, με βάση τα προβλεπόμενα όρια, για κάθε έναν από τους τρεις κύκλους σπουδών (τρία έτη και άνω για τις προπτυχιακές σπουδές, ένα έτος τουλάχιστον για τις μεταπτυχιακές σπουδές και τουλάχιστον τρία για την εκπόνηση διδακτορικής

διατριβής). Οι σχετικές αποφάσεις έχουν ως προϋπόθεση ότι τμήματα με το ίδιο αντικείμενο σε διαφορετικά Α.Ε.Ι. να έχουν τελικά τα ίδια έτη σπουδών.

Αυτό το οποίο αλλάζει είναι ότι καθιερώνεται η υποχρέωση των φοιτητών να εγγράφονται κάθε εξάμηνο. Σε περίπτωση μη εγγραφής για δύο συνεχόμενα εξάμηνα ο φοιτητής διαγράφεται.

Οι φοιτητές που ήδη είναι εγγεγραμμένοι στα Α.Ε.Ι. κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες, ανάλογα με το έτος πρώτης εγγραφής και τη διάρκεια των κανονικών σπουδών. Ως ορόσημο τίθεται το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012.

1. Οι φοιτητές που κατά το τέλος του ακαδημαϊκού έτους 2011-2012 (Ιούλιος 2012) **θα έχουν συμπληρώσει 2v+1 έτη σπουδών** θα διατηρούν τη φοιτητική τους ιδιότητα ως και το τέλος του ακαδημαϊκού έτους 2013-2014 (δηλαδή για ακόμα 2 έτη ή για 4 εξάμηνα).
2. Οι φοιτητές που κατά το τέλος του ακαδημαϊκού έτους 2011-2012 (Ιούλιος 2012) **θα έχουν συμπληρώσει v+2 έτη σπουδών** θα διατηρούν τη φοιτητική τους ιδιότητα ως και το τέλος του ακαδημαϊκού έτους 2014-2015 (δηλαδή για ακόμα 3 έτη ή για 6 εξάμηνα).
3. Οι φοιτητές που κατά το τέλος του ακαδημαϊκού έτους 2011-2012 (Ιούλιος 2012) δεν θα έχουν συμπληρώσει v+2 έτη σπουδών θα διατηρούν τη φοιτητική τους ιδιότητα για ακριβώς το διπλάσιο χρόνο σπουδών σε σχέση με τα κανονικά έτη σπουδών.

19. Η διάρκεια φοίτησης θα περιορισθεί στην τριετία;

Ο νέος νόμος εναρμονίζει το ελληνικό θεσμικό πλαίσιο οργάνωσης σπουδών με αυτό των άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Έτσι η απόκτηση πτυχίου του πρώτου κύκλου σπουδών (προπτυχιακό επίπεδο) απαιτεί κατ' ελάχιστο 180 πιστωτικές μονάδες που αντιστοιχούν σε 60 πιστωτικές μονάδες κάθε έτος. Ο αριθμός των πιστωτικών μονάδων που απαιτούνται για την απονομή τίτλου σπουδών από όλα τα ομοειδή προγράμματα σπουδών (πχ. Ιατρική, Χημεία, Φιλολογία κτλ.) θα ρυθμίζεται με προεδρικό διάταγμα που θα λαμβάνει υπόψη τις εισηγήσεις των Πρυτάνεων των ιδρυμάτων, των Κοσμητειών των οικείων σχολών, και της ενισχυμένης Α.ΔΙ.Π. Επομένως, είναι προφανές ότι η διάρκεια σπουδών δεν περιορίζεται στην τριετία και τον τελικό λόγο θα τον έχουν τα ίδια τα Ιδρύματα.

20. Τι είναι τα προγράμματα σύντομου κύκλου σπουδών;

Τα Α.Ε.Ι. ως κατεξοχήν φορείς της δημιουργίας και μετάδοσης της γνώσης μπορούν να προσφέρουν συγκεκριμένα προγράμματα σπουδών σύντομης διάρκειας (ως και 2 χρόνια, 120 πιστωτικές μονάδες), τα οποία θα οδηγούν στην απονομή πιστοποιητικού κατάρτισης σύντομου κύκλου. Ο τίτλος αυτός, όπως είναι φυσικό, δεν θα είναι ισότιμος με τίτλο σπουδών πρώτου κύκλου (προπτυχιακές σπουδές).

21. Ποια είναι η σκοπιμότητα ίδρυσης Σχολής Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Η δυνατότητα για ίδρυση Σχολής Μεταπτυχιακών Σπουδών έρχεται να καλύψει ένα κενό, που ήδη πολλά Ιδρύματα έχουν προσπαθήσει, με άτυπο τρόπο, να αντιμετωπίσουν με τη συνολική οργάνωση των σπουδών δεύτερου και τρίτου κύκλου εντός του Ιδρύματός τους. Η λειτουργία μιας ενιαίας Σχολής στην οποία θα οργανώνονται και θα διεξάγονται όλα τα μεταπτυχιακά προγράμματα του Ιδρύματος θα έχει θετικά αποτελέσματα σε ό,τι αφορά τη διεπιστημονικότητα, την καλύτερη αξιοποίηση των πόρων υποδομής και τη διαφάνεια.

22. Πώς θα οργανωθεί η εξ αποστάσεως εκπαίδευση και σε τι αποσκοπεί;

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση διευκολύνει την παρακολούθηση προγραμμάτων σπουδών χωρίς φυσική παρουσία στο Α.Ε.Ι. στο πλαίσιο της διά βίου εκπαίδευσης, τα οποία ρητά δεν οδηγούν σε πτυχίο πρώτου κύκλου σπουδών, καθώς αυτό θα παρέκαμπε τη διαδικασία των πανελλαδικών εξετάσεων.

23. Υπάρχει ανησυχία ότι τα προγράμματα σύντομης φοίτησης, διά βίου μάθησης κτλ. υποβαθμίζουν τα Α.Ε.Ι. Ισχύει κάτι τέτοιο;

Αντίθετα, ο νόμος αναβαθμίζει την επαφή και σχέση των Α.Ε.Ι. με την κοινωνία. Τα Α.Ε.Ι., εφόσον το επιθυμούν, μπορούν να ανοίξουν προς την κοινωνία, χωρίς καμία επίπτωση στον καθαυτό σκοπό και έργο τους.

24. Ποια είναι η σκοπιμότητα υιοθέτησης τους συστήματος πιστωτικών μονάδων ECTS;

Σήμερα, σχεδόν όλα τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), αλλά και γενικότερα στις 68 χώρες ανά τον κόσμο που έχουν μέχρι τώρα υπογράψει τη Διαδικασία της Μπολόνια, εφαρμόζουν το σύστημα των πιστωτικών μονάδων ECTS (European Credit Transfer System). Το σύστημα διευκολύνει την κινητικότητα των φοιτητών μεταξύ Α.Ε.Ι. του εσωτερικού και του εξωτερικού καθώς και την αναγνώριση των αποκτώμενων γνώσεων.

25. Αλλάζει κάτι στα επαγγελματικά δικαιώματα;

Ο νέος νόμος δεν μεταβάλλει την ισχύουσα νομοθεσία για τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων των Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι. της χώρας.

26. Τι αλλάζει με τις εισαγωγικές στα Α.Ε.Ι.;

Στο νομοσχέδιο δεν υπάρχει καμία αναφορά σε θέματα εισαγωγής στα Α.Ε.Ι.

Ερωτήσεις και θέματα που αφορούν στους Καθηγητές των Ιδρυμάτων

27. Ο τρόπος εκλογής / εξέλιξης των καθηγητών γιατί, και πώς, αλλάζει;

Τα Α.Ε.Ι., με απόφαση της Συγκλήτου, θα τηρούν δύο μητρώα, ένα με τους μόνιμους καθηγητές του ιδρύματος και ένα με καθηγητές και ερευνητές από άλλα ιδρύματα του εσωτερικού και εξωτερικού, σύμφωνα με τις διεθνείς πρακτικές. Η δημοσιοποίηση των μητρώων και η λειτουργία ενός κεντρικού πληροφοριακού συστήματος με εύκολη πρόσβαση από το διαδίκτυο εγγυάται τη διαφάνεια και την αξιοπιστία. Από τα μητρώα αυτά, με ευθύνη του Κοσμήτορα και γνώμη της κοσμητείας κάθε σχολής, συγκροτούνται οι επταμελείς επιτροπές, των οποίων τα μέλη έχουν το ίδιο, ή όταν αυτό δεν είναι εφικτό συναφές, γνωστικό αντικείμενο, οι οποίες θα αποφασίζουν για την εκλογή/εξέλιξη των καθηγητών. Τουλάχιστον τρία από μέλη των επταμελών επιτροπών πρέπει να προέρχονται από το μητρώο των εξωτερικών καθηγητών.

28. Καθηγητές και αξιολόγηση – Τι θα ισχύσει;

Καθιερώνεται η υποχρεωτική αξιολόγηση όλων των μόνιμων καθηγητών σε τακτά χρονικά διαστήματα (πέντε έτη) από επιτροπές αξιολόγησης που θα αποτελούνται από καθηγητές πρώτης βαθμίδας άλλων Α.Ε.Ι. (Πανεπιστημίων ή Τ.Ε.Ι., αντίστοιχα), του εσωτερικού ή του εξωτερικού, με διεθνώς αναγνωρισμένο έργο συναφές με το έργο των αξιολογούμενων.

29. Γιατί καταργείται η βαθμίδα του Λέκτορα/Καθηγητή Εφαρμογών; Τι θα γίνει με τους υπάρχοντες λέκτορες και με αυτούς που περιμένουν το διορισμό τους;

Ο περιορισμός των βαθμίδων σε τρεις (Καθηγητής, Αναπληρωτής Καθηγητής και Επίκουρος Καθηγητής) αποσκοπεί στην εναρμόνιση με διεθνείς πρακτικές, τη διευκόλυνση της κινητικότητας του προσωπικού σε διεθνές επίπεδο, αλλά και τη διαρκή παραγωγή επιστημονικού έργου υψηλής ποιότητας. Οι μεταβατικές διατάξεις ορίζουν πλήρως τον τρόπο εξέλιξης των ήδη υπηρετούντων λεκτόρων/ καθηγητών εφαρμογής διασφαλίζοντας την ομαλή μετάβαση στο νέο σύστημα.

Ερωτήσεις και θέματα που αφορούν στη Διασφάλιση Ποιότητας, τη Διαφάνεια και Λογοδοσία και την Α.ΔΙ.Π.

30. Πώς διασφαλίζεται η ποιότητα εντός των Α.Ε.Ι.;

Οι Μονάδες Διασφάλισης της Ποιότητας (ΜΟ.ΔΙ.Π.) που ήδη λειτουργούν στα Α.Ε.Ι. αναβαθμίζονται και αναλαμβάνουν κομβικής σημασίας ρόλο στην καθημερινή λειτουργία τους και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων των οργάνων της διοίκησής τους.

31. Γιατί κρίνεται σκόπιμη πέραν της αξιολόγησης και η πιστοποίηση σπουδών, προγραμμάτων και υπηρεσιών Α.Ε.Ι. Τι εξυπηρετεί;

Η πιστοποίηση αναμένεται να αναδειχθεί σε ένα βασικό πυλώνα για την ανάπτυξη και την ποιοτική αναβάθμιση του σύγχρονου ελληνικού δημόσιου Πανεπιστημίου και Τ.Ε.Ι., όπως και του συνόλου του προσφερόμενου έργου του. Επιπλέον, με την πιστοποίηση επιτυγχάνεται η συμμετοχή του Ιδρύματος στις διεθνείς αξιολογήσεις, μιας και αποτελεί τη βάση ώστε να διαπιστώνεται ότι τα ελληνικά Α.Ε.Ι. πληρούν τις προδιαγραφές ώστε οι σπουδές τους να είναι υψηλής ποιότητας και ανταγωνιστικές προς τις αντίστοιχες των άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

32. Πώς βελτιώνεται η διαφάνεια και η λογοδοσία;

Η πλήρης δημοσιοποίηση όλων των αποφάσεων που αφορούν στη διαχείριση των πόρων καθώς και την οργάνωση των σπουδών, και η καθιέρωση της αξιολόγησης σε όλα τα επίπεδα, αποτελούν ισχυρή δικλείδα ασφαλείας σε σχέση με τη διαφάνεια και τη λογοδοσία.

Ερωτήσεις και θέματα διεθνοποίησης και εθνικής στρατηγικής

33. Τι σημαίνει «διεθνοποίηση» στην πράξη;

Για να βρίσκονται τα Α.Ε.Ι. σε άμεση επαφή με τις διεθνείς εξελίξεις ο νόμος καθιερώνει την ενίσχυση διεθνών προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων, την προσφορά

προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων και σε ξένη γλώσσα, την εκλογή των καθηγητών από διεθνούς σύνθεσης εκλεκτορικά σώματα, την καθιέρωση της δυνατότητας ταυτόχρονης κατοχής θέσης καθηγητή σε ελληνικά και ξένα Α.Ε.Ι. , τη δυνατότητα ίδρυσης παραρτημάτων των Ελληνικών Α.Ε.Ι. σε άλλες χώρες, την υιοθέτηση και εφαρμογή του εθνικού πλαισίου προσόντων (NQF) κατά τα πρότυπα του αντίστοιχου ευρωπαϊκού πλαισίου προσόντων.

Ερωτήσεις και θέματα που αφορούν στα οικονομικά και τη χρηματοδότηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης

34. Μερίδα της ακαδημαϊκής κοινότητας υποστηρίζει ότι δεν είναι ικανοποιητική η χρηματοδότηση των Α.Ε.Ι. Πώς είναι εφικτές οι αλλαγές χωρίς την αναγκαία χρηματοδότηση;

Η χρηματοδότηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης στη χώρα μας είναι ως ποσοστό του ΑΕΠ σχετικά υψηλή συγκριτικά με τις χώρες της ΕΕ. Δεν ισχύει όμως το ίδιο σε σχέση με την απόδοση και την αποδοτικότητα των πόρων που δαπανώνται. Η μεταρρύθμιση στον χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης συνδέεται άμεσα και με την ανάγκη για αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, δεδομένης και της δύσκολης οικονομικής συγκυρίας. Η Πολιτεία έχει διασφαλίζει την τακτική χρηματοδότηση, αλλά τα Ιδρύματα «απελευθερώνονται» ακόμα περισσότερο, ώστε να διαχειριστούν καλύτερα τόσο τους υφιστάμενους πόρους όσο και τυχόν νέους πόρους.

35. Ποιος θα είναι ο ρόλος της ΑΔΙΠ στη χρηματοδότηση των Α.Ε.Ι.;

Η εξωτερική αξιολόγηση και η πιστοποίηση των προγραμμάτων σπουδών, των Σχολών και γενικά των Α.Ε.Ι. από την ΑΔΙΠ αποτελεί πλέον προϋπόθεση για την έγκριση λειτουργίας και τη χρηματοδότηση από την Πολιτεία.

Η ΑΔΙΠ θα διαπραγματεύεται τις συμφωνίες προγραμματικού σχεδιασμού με τα Ιδρύματα και θα εισηγείται στο Υπουργείο Παιδείας την κατανομή της χρηματοδότησης σε αυτά, με τρόπο αντικειμενικό στη βάση συγκεκριμένων κριτηρίων.

36. Είναι εξασφαλισμένη η χρηματοδότηση των Α.Ε.Ι. από το κράτος;

Η υποχρέωση του κράτους να ενισχύει οικονομικά τα Α.Ε.Ι. είναι συνταγματικά κατοχυρωμένη και εξασφαλισμένη.

37. Τι προβλέπεται για την αξιοποίηση της περιουσίας των Α.Ε.Ι. και την εισροή επιπλέον πόρων;

Ο νόμος δίνει την δυνατότητα στα Α.Ε.Ι. να αναλάβουν πρωτοβουλίες για την εξασφάλιση πρόσθετων πόρων με την αξιοποίηση της περιουσίας τους από δωρεές και κληροδοτήματα. Αυτή η δυνατότητα παρέχεται μέσω της ίδρυσης ενός Ν.Π.Ι.Δ. (Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου). Επιπρόσθετα, με βάση συμφωνίες που τελούν υπό την έγκριση του Συμβουλίου του ιδρύματος, τα Α.Ε.Ι. μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμφωνίες με τρίτους (φορείς του Δημοσίου, εταιρείες κλπ.)

38. Η δημιουργία του Ν.Π.Ι.Δ. για τη διαχείριση της περιουσίας θα ωφελήσει τα Α.Ε.Ι.;

Η ύπαρξη και λειτουργία ενός Ν.Π.Ι.Δ., και μάλιστα με τη μορφή ανώνυμης εταιρίας, δεν αποτελεί νέο θεσμό ή πρακτική για τα ελληνικά Α.Ε.Ι. Ήδη, στα περισσότερα ιδρύματα λειτουργούσαν ανώνυμες εταιρείες (γνωστές ως Ειδικοί Λογαριασμοί Κονδυλίων & Έρευνας). Στόχος είναι η ενίσχυση της ευελιξίας των ιδρυμάτων καθώς και η δυνατότητα για δημιουργία νέων πόρων και αποτελεσματικότερη διαχείρισή τους. Με τον τρόπο αυτό ενισχύεται η αυτοδιοίκησή τους, ενώ επιτυγχάνεται μεγαλύτερη διαφάνεια στην αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων που διαθέτουν.

39. «Επώνυμες» έδρες και στα Ελληνικά Α.Ε.Ι. Είναι μια ευκαιρία για την ενίσχυση των Ιδρυμάτων;

Για πρώτη φορά επιτρέπεται να ιδρύονται και να λειτουργούν σε Α.Ε.Ι. οι λεγόμενες «επώνυμες έδρες» («endowed chairs») διδασκαλίας και έρευνας. Όπως συμβαίνει και στο εξωτερικό, δίνεται η δυνατότητα σε κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο να δωρίσει ένα ποσό προκειμένου να ιδρυθεί μια έδρα σε συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο. Πρόκειται για μια πρακτική που εφαρμόζεται σε όλες τις χώρες του κόσμου, και δεν είναι λίγες οι επώνυμες έδρες σε ξένα Πανεπιστήμια που χρηματοδοτούνται από Έλληνες.

Ερωτήσεις και θέματα που αφορούν στους φοιτητές

40. Τι θα ισχύει για τα πτυχία 3ετούς φοίτησης;

Η αλλαγή της συνολικής διάρκειας των σπουδών δεν είναι υποχρεωτική και δεν μπορεί παρά να αφορά σε όλα τα αντίστοιχα τμήματα. Για παράδειγμα, για να οριστεί ότι η απόκτηση πτυχίου από το τμήμα Φυσικής του Πανεπιστημίου Αθηνών θα πραγματοποιείται μετά από φοίτηση τριών ετών, θα πρέπει τα τμήματα Φυσικής όλων των Πανεπιστημίων να συμφωνήσουν σε αυτό, συμπεριλαμβανομένης και της ΑΔΙΠ.

Η δυνατότητα τριετούς φοίτησης θεσπίζεται για περιπτώσεις τμημάτων τα οποία σύμφωνα με αντικειμενικά και επιστημονικά κριτήρια δεν έχουν λόγο να λειτουργούν πέραν της τριετίας, αφού ο χρόνος αυτός επαρκεί για την κάλυψη όλης της αναγκαίας ύλης. Σε κάθε περίπτωση τα ιδρύματα θα έχουν τον τελικό λόγο.

41. Με το νέο νόμο θίγονται τα κεκτημένα των δωρεάν παροχών (σε δίδακτρα, στέγαση, σίτιση κτ.λ.);

Η υποχρέωση της Πολιτείας για την παροχή δωρεάν Παιδείας στους φοιτητές των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων είναι αδιαπραγμάτευτη. Δεν υπάρχει καμία περίπτωση επιβολής διδάκτρων στον προπτυχιακό κύκλο σπουδών. Ως προς τη σίτιση και τη στέγαση, το Υπουργείο ήδη επεξεργάζεται το νέο στρατηγικό σχεδιασμό αναφορικά με τη λειτουργία των φοιτητικών εστιών, με στόχο την αρτιότερη αντιμετώπιση των προβλημάτων στέγασης και σίτισης των φοιτητών.

42. Καταργείται η δωρεάν διανομή συγγραμμάτων μετά από 3 χρόνια;

Το αντίθετο. Σε ό,τι αφορά στη δωρεάν παροχή έντυπων συγγραμμάτων, παραμένει η διανομή τους μέσω της υπηρεσίας «ΕΥΔΟΞΟΣ», που λειτούργησε για πρώτη φορά το 2010-2011, με εξαιρετικά αποτελέσματα. Επιπλέον, όλη η απαιτούμενη από τους καθηγητές

ύλη για κάθε μάθημα θα είναι σταδιακά προσβάσιμη από το διαδίκτυο δωρεάν, από όλους τους φοιτητές. Η ηλεκτρονική πρόσβαση σε όλη την ύλη είναι και θα παραμείνει δημόσια υποχρέωση.

43. Τι προβλέπει ο νέος νόμος για τις μετεγγραφές και την κινητικότητα των φοιτητών;

Το καθεστώς που διέπει πλέον τις μετεγγραφές ορίζεται με προηγούμενο Νόμο, ο οποίος «ενσωμάτωσε» τις μετεγγραφές στην διαδικασία των Πανελληνίων Εξετάσεων. Στο νέο νόμο υπάρχουν ρυθμίσεις που καθιερώνουν την κινητικότητα των φοιτητών, με τη θεσμοθέτηση της δυνατότητας αλλαγής κατεύθυνσης μέσα στη σχολή (σταδιακή εφαρμογή), την παρακολούθηση μαθημάτων που προσφέρονται από άλλες σχολές και τη θεσμοθέτηση της ανταλλαγής φοιτητών μεταξύ και των ελληνικών Α.Ε.Ι. – δηλαδή μια μορφή εσωτερικού ERASMUS.

44. Ο νέος νόμος προβλέπει άτοκα δάνεια για τους φοιτητές. Σε ποιο στάδιο βρίσκεται αυτή η εξαγγελία;

Με το νόμο θεσμοθετήθηκε η δυνατότητα χορήγησης άτοκων δανείων με εγγύηση του δημοσίου και στους προπτυχιακούς φοιτητές με έναρξη εξόφλησης μετά την εξασφάλιση εργασίας και την απόκτηση εισοδήματος.

45. Είναι κοινή διαπίστωση η αρνητική εικόνα που συχνά δημιουργείται από την έντονη εμπλοκή των κομματικών παρατάξεων στα Α.Ε.Ι. Αλλάζει κάτι ουσιαστικά με το νέο-πλαίσιο;

Είναι αλήθεια ότι οι κομματικές παρατάξεις και νεολαίες προβαίνουν πολλές φορές σε ενέργειες που στρεβλώνουν την έννοια του συνδικαλισμού και της συμμετοχής στα κοινά. Οι φοιτητικές νεολαίες πρέπει να έχουν θέση και ρόλο εντός του Ιδρύματος αλλά όχι με την μορφή συναλλαγών «κάτω από το τραπέζι» με τις εκάστοτε διοικήσεις. Είναι επίσης απαραίτητες και χρήσιμες ώστε να προάγεται ο ρόλος του φοιτητή και τα δικαιώματα του συνολικά, αλλά όχι να εξυπηρετούνται ατομικά συμφέροντα και να δημιουργούνται διαπλοκές. Ο νέος νόμος-πλαίσιο με την αναδιάρθρωση των οργάνων των Α.Ε.Ι. και του τρόπου εκλογής τους, την εισαγωγή του Συμβουλίου και την ταξινομική ψήφο, διασφαλίζει ένα νέο περιβάλλον διαφάνειας και σωστής άσκησης των δικαιωμάτων όλων των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας.

46. Στο συμβούλιο ιδρύματος ο μοναδικός εκπρόσωπος των φοιτητών μεταξύ των λοιπών δεκατεσσάρων μελών θα έχει τα ίδια δικαιώματα ή ο ρόλος του θα είναι περιορισμένος;

Ο εκπρόσωπος των φοιτητών θεωρείται ένα εκ των «εσωτερικών μελών» του Συμβουλίου και μετέχει πλήρως σε όλες τις εργασίες και αποφάσεις.

47. Ανακοινώθηκε η θεσμοθέτηση του «συνηγόρου του φοιτητή». Θα είναι ουσιαστικές οι αρμοδιότητές του;

Ο «Συνήγορος του φοιτητή» είναι μία καινοτομία που προτάθηκε από τους φοιτητικούς συλλόγους. Συνιστά αυτοτελές γραφείο και σκοπό έχει τη διαμεσολάβηση μεταξύ φοιτητών,

καθηγητών ή διοικητικών υπηρεσιών του ιδρύματος. Δεν έχει αρμοδιότητα σε θέματα εξετάσεων και βαθμολογίας των φοιτητών.

48. Υπάρχει πρόνοια για τους εργαζόμενους φοιτητές;

Το Υπουργείο σε όλες του τις αποφάσεις λαμβάνει υπόψη την ανάγκη υποστήριξης των εργαζόμενων νέων. Ως προς τη διάρκεια σπουδών, οι εργαζόμενοι (με επίσημη εργασία άνω των 20 ωρών την εβδομάδα) θα μπορούν να παρατείνουν τις σπουδές τους σε χρόνο διπλάσιο των κανονικών σπουδών (**v+v έτη**, όπου v τα κανονικά έτη σπουδών).

49. Πτυχία χωρίς αντίκρισμα αποκαλούν πολλοί τα πτυχία των Ελληνικών Α.Ε.Ι. Τι προβλέπει ο νέος Νόμος, ώστε να έχουν τα πτυχία πιο ουσιαστικό περιεχόμενο και αντίκρισμα;

Η έλλειψη σύνδεσης των ΑΕΙ με την αγορά εργασίας δημιουργεί την εντύπωση έλλειψης αντικρίσματος των πτυχίων που αυτά παρέχουν. Για το λόγο αυτό διασυνδέονται ουσιαστικά τα Α.Ε.Ι. με την κοινωνία και την οικονομία άλλα και γίνεται σημαντική προσπάθεια να δημιουργηθούν δυνατότητες διεπιστημονικών σπουδών, περισσότερες επιλογές και υιοθέτηση του συστήματος των ακαδημαϊκών μονάδων.

Ερωτήσεις και θέματα που αφορούν στο ακαδημαϊκό άσυλο

50. Το 1982 καθιερώθηκε το άσυλο, σήμερα καταργείται;

Το πανεπιστημιακό άσυλο -που αποτελούσε κατάκτηση της δημοκρατίας μας- στην εποχή μας έχει εξελιχθεί σε χώρο όπου: παρεμποδίζεται η ελεύθερη έκφραση και μετάδοση της επιστημονικής γνώσης, επικρατούν ακραίες μειοψηφικές απόψεις, καταστρέφεται η πνευματική περιουσία και πολιτιστική κληρονομιά και καταπατούνται οι δημοκρατικές ελευθερίες. Συνεπώς, το άσυλο όπως το γνωρίζαμε στο παρελθόν καταργείται, ενώ είναι βασική αρχή του νόμου η ακαδημαϊκή ελευθερία.